

бібліографічної інфологеми, наприклад, у списку літератури, доступному через Інтернет, є запозичення неперевірених бібліографічних відомостей.

Первинними причинами появи інфологем можуть бути також: неуважність, погана обізнаність з правилами складання бібліографічних записів, відсутність розуміння важливості цих правил, а також цілеспрямоване спотворення бібліографічних відомостей. Пролонговане життя інфологем пояснюється необхідністю збільшення обсягу власне бібліографічного списку, що надає йому більшій значимості та вагомості.

Класичний приклад переміщення бібліографічних інфологем з одного документа до іншого — низька якість інформаційно-пошукової діяльності при написанні навчальних та наукових робіт. Може виникати така послідовність дій: у процесі написання наукової розвідки автор при пошуку інформації не звертається до фондів друкованих документів, автоматизованих бібліотечних систем та електронних бібліотек, а проводить пошук інформації «просто в Інтернеті» — находячи інформацію на неперевірених сайтах з сумнівними бібліографічними даними, і навіть не замислюючись над тим, що варто ознайомитися із самими документними джерелами стосовно їх змісту і достовірності бібліографічного відображення.

Свідоме створення та поширення бібліографічних інфологем можна вважати не лише індикатором низької бібліографічної культури фахівців, основаної на знаннях, уміннях та навичках оперування бібліографічною інформацією, які генерують інформацію, а й порушенням авторської етики. Остання потребує обов'язкової вказівки всіх документних джерел, використаних автором у тексті, їх коректного цитування та правильного бібліографічного відображення.

Таким чином, достовірна бібліографічна інформація забезпечує єдність інформаційного простору та можливість навігації в ньому. Навряд чи можна повністю уникнути появи та поширення бібліографічних інфологем, а мінімізувати їх кількість, у тому числі за допомогою підвищення рівня бібліографічної культури, яка є стимулом активізації інформаційної діяльності користувачів у процесі наукового дослідження, відіграючи роль регулювання, системоорганізації, упорядкування інформації про документи — цілком реально.

О. Зіменко

БІБЛІОТЕКИ, АРХИВИ ТА БАЗИ ЗНАТЬ ЯК ОСЕРЕДКИ ПРОТИДІЇ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

O. Zimenko

LIBRARIES, ARCHIVES, AND KNOWLEDGE DATABASES AS CENTERS OF RESISTANCE IN THE CONDITIONS OF INFORMATION WARFARE

Нині інформаційний вплив є поширеним явищем, здатним вплинути на різні аспекти суспільного життя. Суспільству необхідно краще зрозуміти роль документно-комунікаційних структур у сучасному інформаційному середовищі та їхні можливості відповісти на виклики інформаційної війни сьогодення. Варто зазначити, що ці структури можуть підтримувати доступ до правдивої інформації, підвищувати рівень критичного мислення та зберігати культурну спадщину для наступних поколінь.

Бібліотеки: осередки знань та критичного мислення

1. *Доступ до правдивої інформації:* Бібліотеки відіграють роль надійних джерел інформації, які перевіряються та фільтруються. Вони надають доступ до друкованих книг, журналів, наукових статей й інших видань, які можуть бути перевіреними на достовірність та об'єктивність. Це допомагає громадянам отримувати об'єктивну інформацію, не піддаючись дезінформації та маніпуляціям.

У той час, як інтернет-джерела не проходять багатоетапну перевірку на правдивість інформації, бібліотеки працюють з великими масивами даних, які проходять не одне коло редагувань перед тим, як бути надрукованими та прийнятими в обіг. Таким чином, поріг входження цієї інформації значно вищий.

2. *Підвищення критичного мислення:* Бібліотеки сприяють розвитку критичного мислення через надання доступу до різноманітних точок зору та поглядів на проблеми. Вони сприяють дослідженню різних підходів до питань, що допомагає громадянам аналізувати інформацію об'єктивно та здійснювати обґрунтовані висновки.

Варто згадати поняття, введене в обіг активістом І. Парайзером, — «інформаційна бульбашка». Активіст зазначає, що інтернет-алгоритми фільтрують інформацію та надають користувачу ті дані, які пов'язані з його попередньою історією переглядів. Таким чином, користувач не виходить з інформаційної зони комфорту та не натрапляє на джерела інформації, які висвітлюють точки зору, що відрізняються від його погляду. Бібліотеки, у свою чергу, надають доступ до різноманітної інформації, руйнуючи інформаційну бульбашку.

3. *Збереження культурної спадщини:* Бібліотеки є осередками збереження літературної, історичної та культурної спадщини. Вони зберігають старі рукописи, документи, книги, картини й інші артефакти, які свідчать про історію та культуру нації. Це допомагає зберегти і передати цінні знання та цінності наступним поколінням.

Наприклад, бібліотека Вернадського — найбільше за обсягом документно-інформаційних ресурсів книгосховище України, у фонді якого нараховується майже 16 млн екземплярів.

Архіви: збереження об'єктивної інформації

1. *Збереження об'єктивної інформації:* Державні та історичні архіви відіграють ключову роль у збереженні об'єктивної інформації про історичні події, правопорушення та рішення влади. Це дозволяє громадянам та дослідникам перевіряти факти й реальність минулих подій.

На відміну від інформації в Інтернеті, яка може спотворюватись, редагуватись та інтерпретуватись сторонніми реципієнтами, архіви зберігають інформацію в початковому вигляді. Законодавчі акти, історичні документи та інші важливі відомості не редагуються, тому дослідники, яким потрібен доступ до такої інформації, зможуть отримати цю інформацію в такому самому вигляді, у якому вона надійшла до архіву.

2. *Боротьба з дезінформацією:* Архіви надають можливість перевіряти факти та документи, що стосуються певних подій чи рішень. Це сприяє виявленню дезінформації та ворожої пропаганди, оскільки об'єктивна документація може бути порівняна з тим, що поширюється в медіа.

Електронні і фізичні бази знань і культурної спадщини

1. *Доступність інформації*: Електронні бази даних дозволяють легко отримувати доступ до інформації з будь-якого місця, що є надзвичайно важливим у світі, де інформація поширюється швидко. Вони роблять доступ до знань більш доступним і відкритим.

2. *Збереження та відтворення культурної спадщини*: Електронні ресурси дозволяють зберігати і відтворювати культурну спадщину у віртуальному форматі. Це може включати архіви мистецтва, музичні колекції, документи про історію тощо.

Як приклад згадаємо Український центр культурних досліджень або Ukrainian Heritage Monitoring Lab, які займаються збереженням та відновленням об'єктів культурної спадщини.

Крім цього, важливо відзначити, що бібліотеки і архіви постійно адаптуються до змін у сучасному інформаційному середовищі, впроваджуючи нові технології та інноваційні підходи до роботи з документами і інформацією. Це дозволяє їм ефективно відповідати на виклики сьогодення та забезпечувати доступ до якісної інформації для громадян та дослідників.

Отже, можна зазначити, що документно-комунікаційні структури, такі як бібліотеки, архіви, електронні та фізичні бази даних, відіграють надзвичайно важливу роль у забезпеченні суспільства доступом до правдивої інформації, сприяють підвищенню критичного мислення громадян, а також зберігають та розповсюджують культурну спадщину. Вони є фундаментальними членами інформаційного ландшафту, допомагаючи суспільству опиратися викликам інформаційної війни, що є критично важливим в умовах збройної та інформаційної агресії.

I. Лісова

«КНИГА — ЦЕ ЗБРОЯ»: ПОТУЖНИЙ КРОК У СПРАВІ ПРОМОЦІЇ ЧИТАННЯ В УКРАЇНІ

I. Lisova

“A BOOK IS A WEAPON”: A POWERFUL STEP IN READING PROMOTION IN UKRAINE

Основною метою процесу підтримки читання є створення та поширення в суспільстві позитивної думки про книгу й читання. Якнайбільшу увагу громадськості до літератури, потреб формування в молоді культури читання, популяризацію престижності читання привертають масштабні масові заходи. Саме такими є різноманітні книжкові фестивалі, що проводяться в усьому світі. Зокрема, Brooklyn Book Festival (США), Edinburgh International Book Festival (Шотландія), Birmingham Literature Festival (Велика Британія), Literacki Sopot (Польща), Melbourne Writers Festiva (Австралія), Berlin International Literature Festival (Німеччина), Malta Book Festival (Мальта), Dublin Book Festival (Ірландія), Read My World (Нідерланди), Jaipur Literature Festival (Індія) тощо.

В Україні найбільш відомими літературним фестивалем є BookForum (Форум видавців), який відбувається щороку, починаючи з 1994 р., у Львові. Письменники, художники, видавці, музиканти, журналісти, бібліотекарі беруть участь у читаннях, дискусіях, перформенсах та лекціях, що відбуваються у рамках BookForum. Поступово фестиваль набув всеукраїнського, а згодом і міжнародного рівня.